

Sotsiaalkaitseministri ning tervise- ja tööministri 26.05.2021 käskkiri nr 57
„Sotsiaalkaitseministri ning tervise- ja tööministri 21. juuli 2015. a käskkirja nr 115
„Töövõimereformi sihtrühma töövõimelisuse tõstmine ja nende töötamise soodustamine“
muutmine“

Lisa 1
Vorm A

TAT tegevuste detailne kirjeldus perioodil 01.01.2021–31.12.2022

1. Kaitstud töötamise teenuse osutamine ning abivahendite kasutamise võimaldamine¹

1.1. Kaitstud töötamise teenuse väljaarendamine ja osutamine

Kaitstud töötamise teenus on suunatud inimestele, kellel on nägemis- või liitpuue, püsiv ajukahjustus või psüühikahäire ja kes oma erivajaduse tõttu ei ole võimelised töötama tavalistes töötingimustes avatud tööturul või ei ole seda võimelised tegema järjepidevalt. Töötamine kaitstud tingimustes käesolevas TAT-s tähendab, et puuduva töövõimega isikul võimaldatakse teha võimetekohast tööd talle sobivas töökeskkonnas ja jõukohases töötempo ning talle on tagatud vajalikus ulatuses juhendamine, nõustamine ja abi.

Kaitstud töötamise teenuse väljaarendamine käivitus Sotsiaalkindlustusametis (edaspidi SKA) 2015. aastal, mil toimus teenuse katsetamise sisuline ettevalmistamine. Kaitstud töötamise teenuse osutamisega alustati 2016. aastal. Teenus käivitati järk-järgult, seejuures täiendati pidevalt teenuse osutamise protsessi, võttes arvesse teenuseosutajatelt ja teenuse sihtrühmalt saadud tagasisidet.

2021.-2022. aasta esimese kvartalini jätkub kaitstud töötamise teenuse osutamine ning teenusekohtade arvu suurendatakse. Korraldatakse riigihange, et leida kaitstud töötamise teenuse osutajad 2021. aastaks. Teenuse korraldamisel tehakse tihedat koostööd teenuseosutajate ja teiste partneritega, kellelt saadud tagasiside teenuse osutamise praktika ja vajaduste kohta võimaldab kaitstud töötamise teenust edasi arendada ja vastavalt vajadusele teenusekirjeldust täiendada. Jätkatakse koolituste ja infopäevade korraldamist, et tagada SKA juhtumikorraldajate ja partnerite (sh teenuseosutajate) informeeritus teenuse sisust ja korraldusest. 2021. aastal on kavas teavitada ka KOV-i sotsiaaltöötajaid, et nad teaksid kaitstud töötamise teenuse sisu ning oskaksid vajaduse korral oma piirkonna elanikele seda teenust soovitada.

Kaitstud töötamise teenust osutatakse kolmes etapis:

1. etapp – sisseelamine ehk kliendi töösuutlikkuse hindamine ja tööoskuste kujundamine kuni kuue kuu jooksul. Nimetatud aja jooksul makstakse kliendile stipendiumi tööturuteenuste ja -toetuste seaduse § 35 alusel kehtestatud määras ning sõidu- ja majutustoetust tööturuteenuste ja -toetuste seaduse § 37 alusel kehtestatud määras.

2. etapp – kaitstud töö tingimustes töötamine, samal ajal toimub kliendi nõustamine ja toetamine.

3. etapp – avatud tööturule siirdunud kliendi toetamine eesmärgiga säilitada kaitstud töötamise teenust saanud kliendi võimekus töötada avatud tööturul. Avatud tööturul töötamise tugiteenust osutatakse kliendile, kes on edukalt läbinud kaks esimest etappi.

¹ Tegevust viib ellu Sotsiaalkindlustusamet

SKA kogub koostöös teenuseosutajatega teenuse osutamise kohta andmeid kogu teenuse osutamise perioodi vältel. Eesmärk on parandada ja vajaduse korral muuta teenuse osutamise korraldust ning teha järelevalvet teenuse osutamise üle, et kindlustada klientidele teenuse parim võimalik kättesaadavus ja veenduda teenuse osutamiseks eraldatud vahendite eesmärgipärasest kasutamises.

Teenuse osutamist koordineerib SKA-s kaitstud töötamise projektijuht, kellele pakuvad teenuse korraldamisel tehnilist tuge kaks koordinaatorit.

Sihtrühm: puuduva töövõimega tööelised isikud (alates 16. eluaastast kuni vanaduspensionieani), kelle puhul on täidetud kõik alljärgnevad tingimused:

- 1) ta on I etapi lõpuks võimeline tegema eesmärgipärasest tööd keskmiselt kümme tundi nädalas;
- 2) tal on raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäire, liitpuue või nägemispuue või ta on läbi elanud peaaajutrauma või ajukahjustust tekitava haiguse;
- 3) tal on tuvastatud puuduv töövõime töövõimetoetuse seaduse alusel või ta on tunnistatud osaliselt (80–90%) või täielikult (100%) töövõimetuks riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel;
- 4) ta ei saa samal ajal töötukassa pakutavat lühiajalist kaitstud töötamise teenust.

Tegevus	Tegevuse üldajaraam	Tegevuse algus- ja lõppkuupäev kirjeldatud perioodil
Teenusekirjelduse täiendamine ning partnerite (SO, Astangu, TK, sihtgruppide liidud) ja potentsiaalsete teenuseosutajatega läbirääkimine	01.03.2015–31.12.2022	01.01.2021–31.12.2022
Juhtumikorraldajate ja teenuseosutajate koolitamine	01.12.2015–31.12.2022	
Teenuseosutajate ja teenuse saajate nõustamine ning juhendamine	01.01.2016–31.12.2022	
Kaitstud töötamise teenuse osutamine	01.01.2016–31.12.2022	
Teenuseosutajate üle järelevalve korraldamine	01.01.2016–31.12.2022	
Teenuse osutamise andmete kogumine ja analüüs	01.01.2016–31.12.2022	

Näitaja	Näitaja nimetus	Sihttase tegevuskava aastatel	Sihttase (2023)
Väljundinäitaja	Osalise töövõimega inimesed, kes on saanud töövõime reformi vahendusel teenuseid	200	1150

1.1.1. Erihoolekandeteenuse osutajate koolitused

Jätkatakse koolituste ja infopäevade korraldamist, et tagada SKA juhtumikorraldajate ja partnerite (sh teenuseosutajate) informeeritus teenuse sisust ja korraldusest. 2021.–2022. aastal on kavas teavitada ka KOV-i sotsiaaltöötajaid, et nad teaksid kaitstud töötamise teenuse sisu ning oskaksid vajaduse korral oma piirkonna elanikele seda teenust soovitada.

Tegevus	Tegevuse üldajaraam	Tegevuse algus- ja lõppkuupäev kirjeldatud perioodil
Raskesti mõistetava käitumise juhendamise koolitus	01.01.2020–31.12.2022	01.01.2020–31.12.2021
Verge koolitus	01.01.2020–31.12.2022	01.01.2020–31.12.2021
Alkoholisõltlastega tegelemise koolitus	01.01.2020–31.12.2022	01.01.2020–31.12.2021

Näitaja	Näitaja nimetus	Sihttase tegevuskava aastal 2021	Sihttase (2023)
Väljundinäitaja	Erihoolekandeteenuse osutajate koolitused	450	1580

Sihtrühm: SKA juhtumikorraldajad ja erihoolekandeteenuse osutajate tegevusjuhendajad.

2. Kuulmispuudega inimestele suunatud tõlketeenuste arendamine ja pakkumine

Regulaarset abi suhtluses ja teabe edastamisel vajavad kuulmislangusega inimesed ja nendega suhtlejad.

Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus tegi 2015.–2016. aastal koostöös oluliste partneritega valdkonna analüüsi, millega selgitas välja nõudluse viipekeeletõlke, kirjutustõlke ja muude tõlkevormide järele. Analüüsile tuginedes saab välja tuua, et kõigile kuulmislangusega inimestele ei ole tagatud piisav tõlketeenuste maht ega tõlkeviiside ja -vormide valik, et ületada kommunikatsiooniraskusi ja vältida sihtrühma esindajate ühiskonnast isoleeritust. Peamiseks piiranguks tõlketeenuste kasutamisel on teenuse ebaühtlane regionaalne kättesaadavus, mida mõjutavad järgmised tegurid: tõlketeenuste osutamise ebaühtlane maht ja kvaliteet, tõlketeenuste ebaühtlane rahastamine, viipekeeletõlkide vähesus, alternatiivsete tõlketeenuste puudumine, viipekeele tõlketeenuse halb kättesaadavus ning olemasolevate tõlkide ebaefektiivne kasutamine.

2016. aastal loodud kontseptsiooni põhjal alustati 2017. aastal kirjutus- ja viipekeele tõlketeenuse (nii kontakt- kui kaugtõlkena) väljaarendamist ning soovituslike juhiste koostamist ja ajakohastamist. Viipekeele tõlketeenuse kättesaadavuse parandamiseks arendatakse välja sissehelistamisteenusena kaugtõlketeenus. Eesmärk on see, et teenus oleks vajaduse korral kiiresti kättesaadav ning muu hulgas paraneks teenuse kättesaadavus äärealadel. Tegevuse raames on planeeritud teavitustegevused (infotunnid ja ümarlauad) teenuse arendamise ja osutamise kohta nii partnerorganisatsioonidele kui ka klientidele. Selleks, et parandada kirjutus- ja viipekeele tõlketeenuste (edaspidi koos *tõlketeenused*) kvaliteeti ja kättesaadavust (nii kontakt- kui kaugtõlkena), koostatakse tõlketeenuste vajaduse ja hinnastamise analüüs, parandatakse olemasolevate tõlkide kompetentsi ja koolitatakse uusi viipekeele oskustega inimesi. Teenuse arendamine ja pakkumine toimub koostöös KOV-ide ja teenusepakkujatega.

Tegevuse elluviimiseks võetakse tööle projektijuht.

Sihtrühm: erivajadusega vähenenud töövõimega tööealised inimesed (16-aastane kuni vanaduspensioniealine)

Tegevus	Tegevuse üldajaraam	Tegevuse algus- ja lõppkuupäev kirjeldatud perioodil

1. Tõlketeenuste arendamine	01.01.2015–31.12.2023	01.01.2021–31.12.2022
1.2. Hangete ettevalmistamine partnerite leidmiseks ja tõlketeenuste pakkumiseks	01.01.2016–31.12.2023	01.01.2021–31.12.2022
1.3. Teavitustegevus, partnerorganisatsioonide ja klientide kaasamine ning koolitamine	01.01.2017–31.12.2023	01.01.2021–31.12.2022
1.4. Tõlketeenuste soovituslike juhiste väljatöötamine koostöös partneritega (sh teenusedisain)	01.01.2017–31.12.2023	01.01.2021–31.12.2020
1.5. Tõlketeenuste vajaduse ja hinnastamise analüüs seoses uute teenuste turule tulekuga	01.01.2017–31.12.2023	01.01.2021–31.12.2022
Tõlketeenuste juhise väljatöötamine	01.01.2017–31.12.2023	01.01.2021–31.12.2022
2. Kompetentsete viipekeeletõlkide ja kirjutustõlkide tagamine	01.01.2017–31.12.2023	01.01.2021–31.12.2022
2.1. Tõlkide täiendõppe koolituskavade väljatöötamine või täiendamine ja tõlkide koolitamine	01.01.2017–31.12.2023	01.01.2021–31.12.2022
3. Tõlketeenuste pakkumine	01.09.2016–31.12.2023	01.01.2021–31.12.2022

Näitaja	Näitaja nimetus	Sihttase tegevuskava aastatel	Sihttase (2023)
Väljundi-näitaja	Osutatud tõlketeenuste tundide arv	5000	Osutatud tõlketeenuste tundide arv on 8200. Koolitatud viipekeeletõlkide arv 60, kirjutustõlkide arv 30
Väljundi-näitaja	Koolitatud viipekeeletõlkide arv	10	
Väljundi-näitaja	Koolitatud kirjutustõlkide arv	10	

3. Integreeritud, isikukeskse ja paindliku erihoolekandeteenuste süsteemi piloteerimine

3.1. Teenuse katsetamine ja arendamine

Ajavahemikus mai 2017 kuni mai 2018 katsetati teenusedisaini meetoditega välja töötud uut teenusemudelit erihoolekandeteenuste osutamisel KOV-i korralduse ja vastutuse baasil. Projekti „Isikukeskne erihoolekande teenusemudel kohaliku omavalitsuse korralduse baasil“ käigus kogutud andmeid ja saadud kogemusi analüüsitakse, et sellele tuginedes teha ettepanekuid ja otsuseid disainiprotsessis vastavalt süsteemi ümberkujundamise suunistele. Projekti raames katsetati peamiselt ühte võimalikku teenusemudeli lahendusvarianti. Samas sisaldas erihoolekandeteenuste disainiprotsessi lõppraport mitmeid ettepanekuid ja lahendusi, mida võiks erihoolekandeteenuste osutamisel muuta, et teenusesüsteem oleks isikukeskem, ressursisäästlikum ja ka tulemuslikum. Tuginedes esimeses katseprojektis saadud kogemustele ja võttes arvesse ka teisi teenusedisaini projektis tehtud ettepanekuid, on otstarbekas jätkata erihoolekandeteenuste süsteemi teenusedisaini projekti käigus tehtud ettepanekute katsetamist.

Lähtudes Euroopa ühiselt kokkulepitud sotsiaalvaldkonna suundumustest, heaolu arengukava 2016–2023 põhieesmärkidest ja Eesti erihoolekande arengukavast 2014–2020, on sotsiaalhoolekande arendamise eesmärkideks toetada erihoolekandeteenuste osutamist kogukonnas ja lähtuda teenuste arendamisel deinstitutionaliseerimise põhimõtetest. Deinstitutionaliseerimine hõlmab paindlikuma, kättesaadavama, tulemuslikuma ja jätkusuutlikuma kogukonnapõhiste teenuste süsteemi arendamist.

Euroopa Komisjoni eksperdirühm on välja toonud, et deinstitutionaliseerimisel on oluline inimressursi arendamine, ressursside tõhus kasutamine ja terviklik lähenemine. Meetme „Tööturul osalemist toetavad hoolekandeteenused“ tegevuse „Erivajadusega inimestele ning nende pereliikmetele tööturul osalemist toetavate hoolekandeteenuste arendamine ja osutamine” raames arendatakse erihoolekandeteenuseid ja teenuste süsteemi teenusedisaini abil, millega muudetakse teenuste süsteem isikukeskseks ja paindlikumaks. Uus erihoolekandeteenuste süsteem aitab tööealistel psüühilise erivajadusega inimestel teistega võrdsetel alustel osaleda ühiskonnaelus, sealjuures toetades neid tööturuteenuste kasutamise alustamisel (näiteks tegevusjuhendaja või tugiisiku tegevus), teenuste kasutamisel ja tööhõives osalemisel.

Erihoolekandeteenuste disainiprotsessi käigus välja töötatud uue erihoolekandeteenuste süsteemi katseprojekti tegevusteks on vähenenud või puuduva töövõimega psüühilise erivajadusega inimeste toimetulekut toetavate integreeritud, isikukesksete ja paindlike toetusmeetmete ja teenuste süsteemi mudeli katsetamine, et toetada inimeste tööturuteenuste kasutamise alustamist, teenuste kasutamist ja võimetekohast tööhõives osalemist. Muu hulgas katsetatakse individuaalse eelarve kasutamist. Individuaalse eelarve all peetakse silmas inimese individuaalse hindamise alusel kujunevat vajalike teenuste kogumaksumust.

Sotsiaalkindlustusamet (SKA) kogub koos teenuseosutajatega tagasisidet ning Sotsiaalministeerium analüüsib kasutajate kogemust uutel põhimõtetel rakendatava teenuste süsteemi korralduse kohta. Tagasiside ja kasutajakogemuse tulemuste põhjal teeb SKA Sotsiaalministeeriumile ettepanekuid seadusemuudatuste tegemiseks eesmärgiga teenuste süsteemi täiendada ja parandada.

Projekt jaotub kahte etappi:

I etapp – alustatakse teenusedisaini projekti raames välja töötatud uue isikukeskse ja paindliku erihoolekandeteenuste osutamise mudeli katsetamist. Katsetamise I etapi käigus kogub SKA teenusedisaini projekti lepingupartneritelt (teenuseosutajatelt) ja teenuse kasutajatelt tagasisidet. Lepingupartneri leidmiseks korraldatakse hange.

II etapp – SKA teeb vajaduse korral uues katsetatavas mudelis parandused või täiendused, mis tuginevad teenusedisaini lepingupartneri esitatud kasutajakogemuse analüüsile.

Projekti viib ellu SKA ja tegevuse elluviimiseks võetakse tööle projektijuht, arendusjuht ja koordinaator (viimased kaks oktoobrist 2018).

Sihtrühm: tööealised raske, sügava või püsiva kuluga psüühilise erivajadusega tööealised inimesed (16-aastane kuni vanaduspensioniealine), v.a dementsuse diagnoosi ja põhidiagnoosiga alkoholisõltlased, kes:

- 1) kasutavad erihoolekandeteenust, kuid nende abivajadus võib olla muutunud (nt vajavad vähesema toetusega teenust); või
- 2) veel ei kasuta erihoolekandeteenust, kuid on SKAs teenuse järjekorras, või
- 3) kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja või SKA juhtumikorraldaja hinnangul vajavad toimetulekuks ning ühiskonnas osalemiseks või tööturule siirdumiseks toetavaid integreeritud teenuseid.

Tegevus	Tegevuse üldajaraam	Tegevuse algus- ja lõppkuupäev kirjeldatud perioodil
Lepingupartneri leidmiseks hanke ettevalmistamine ja korraldamine	01.01.2019–01.03.2023	01.01.2021–31.12.2021
I etapi elluviimine	01.04.2019–31.07.2023	01.09.2019–31.12.2020
II etapi elluviimine	01.08.2019–31.12.2023	01.05.2019–31.12.2020
Isikule osutatava otsetoetuse süsteemi katsetamine inimese toimetulekuks vajalike teenuste eest tasumisel	01.08.2019–31.12.2023	01.10.2019–31.12.2022
Kohtumääruse alusel psüühikahäirega isiku tahte vastaselt erihoolekandeteenust saama suunatud inimestele teenuse osutamine isikukeskse teenusemudeli lahenduste alusel	01.08.2019–31.12.2023	01.10.2019–31.12.2022
Erihoolekandeteenuse osutajate koolitamine isiku personaalsete vajaduste hindamiseks ja eesmärgipärase töö tegemiseks	01.08.2019–31.12.2023	01.10.2019–31.12.2022
Seadusemuudatuste tegemiseks Sotsiaalministeeriumile ettepanekute esitamine	01.08.2019–31.12.2023	01.08.2019–31.12.2022

Näitaja	Näitaja nimetus	Sihttase tegevuskava aastal (2021-2022)	Sihttase (2023)
Väljundinäitaja	Osalise töövõimega inimesed, kes on saanud töövõime reformi vahendusel teenuseid	700	740

3.2. Integreeritud, isikukeskse ja paindliku erihoolekandeteenuste süsteemi piloteerimise mõjuanalüüs

Uuringu käigus tehakse võrdlev analüüs praeguse erihoolekandeteenuste osutamise mudeli ning uue, aastatel 2017–2018 katsetatud ja aastatel 2019–2021 katsetatava isikukeskse erihoolekande teenusemudeli maksumuse kohta. Maksumust analüüsitakse lähtuvalt terviksüsteemist ehk alates inimese esimesest kontaktist KOV-i sotsiaaltöötaja / Sotsiaalkindlustusameti juhtumikorraldaja / erihoolekandeteenuse pakkujaga kuni teenuse saamisega seotud kuludeni välja. Samuti analüüsitakse, milline võiks olla erihoolekandeteenuste tulevikuvaade, võttes aluseks isikukeskse teenusemudeli põhimõtted nii korralduse kui rahastamise (kulu ja tulu) seisukohast ning võrreldes neid erihoolekandeteenuste praeguse rahastamise põhimõtetega. Lisaks tehakse ettepanekuid isikukeskse rahastamise mudeli täiendamiseks. Tegevuse elluviija on Sotsiaalministeerium.

Tegevus	Tegevuse üldajaraam	Tegevuse algus- ja lõppkuupäev kirjeldatud perioodil
Mõjuanalüüsi tegevuste elluviimine	31.03.2020–31.12.2021	01.01.2021–31.12.2021

Näitaja	Näitaja nimetus	Sihttase tegevuskava aastal (2021)	Sihttase (2021)
Väljundinäitaja	Integreeritud, isikukeskse ja paindliku erihoolekandeteenuste süsteemi piloteerimise mõjuanalüüs	alustatud	tehtud

3.3. Psüühilise erivajadusega inimeste ühiskonda kaasamist toetavad kommunikatsioonitegevused

Sotsiaalministeerium on deinstitutionaliseerimise (DI) protsessi käigus astunud samme, et suurendada ühiskonnas arusaamist, kui oluline on aktsepteerida ühiskonna liikmetena kõiki inimesi, sh vähenenud töövõime ja psüühikahäiretega inimesi. DI on olulist osa elanikkonnast puudutav poliitikamuutus, mistõttu väljenduvad selle mõjud ka ühiskonnas laiemalt – näiteks seni justkui peidus olnud erivajadusega inimesed on tulnud kogukondadesse tagasi, on rohkem nähtavad. Need on põhimõttelised muudatused sotsiaalsüsteemis, mille tulemusena osutatakse pikaajalise hoolduse ja tugiteenuseid eelkõige väljaspool hooldusasutusi (ehk kodus või kogukonnas) ja teenuste fookus on suunatud inimese iseseisva toimetulekuvõime säilitamisele ja suurendamisele.

DI kommunikatsiooni elluviimiseks leitakse partner, kes loob ja viib ellu psüühilise erivajadusega inimeste ühiskonda kaasamist toetavaid kommunikatsioonitegevusi. Oluline on leida traditsioonilistele sotsiaalkampaaniatele alternatiivseid viise vähenenud töövõime ja psüühilise erivajadusega inimeste kaasamiseks avalikkuses (nt avalikel üritustel osalemine, vabatahtlikena kaasamine, laatadel osalemine jne) ja selle kajastamine laiemalt meedias. Tegevuse elluviija on Sotsiaalministeerium.

Tegevus	Tegevuse üldajaraam	Tegevuse algus- ja lõppkuupäev kirjeldatud perioodil
Kommunikatsioonitegevuste hanke ettevalmistamine	01.09.2019–01.03.2022	01.01.2021–01.03.2022
Hanke väljakuulutamise ja partneri leidmine	01.09.2019–31.07.2022	01.01.2021–31.07.2022
Kommunikatsioonitegevuste elluviimine	01.09.2019–31.12.2022	01.01.2021–31.12.2022

Näitaja	Näitaja nimetus	Sihttase tegevuskava aastal (2020–2021)	Sihttase (2022)
Väljundinäitaja	Psüühilise erivajadusega inimeste ühiskonda kaasamist toetavad kommunikatsioonitegevused	3	5

4. Kutserehabilitatsiooni teenuse arendamine

Kutserehabilitatsiooni teenus on sümbioos sotsiaal-, haridus- ja tööteenusest. See on erivajadusega inimese tarbeks loodud eesmärgistatud ja juhitud teenus, mille tulemusel inimene rakendub tööle võimetekohaselt ja oskab igapäevaeluga võimalikult iseseisvalt toime tulla. Selle ulatus on laiem nii sotsiaalse rehabilitatsiooni teenusest, mille osutamist korraldab Sotsiaalkindlustusamet, tööalase rehabilitatsiooni teenusest, mille osutamist korraldab Eesti Töötukassa, kui ükskõik millise kutseõppeasutuse haridusteenusest.

Kutserehabilitatsiooni teenus koosneb järgmistest alateenustest: 1) haridusteenus, sh täienduskoolituskursusel tööharjutus ja kutseõppes praktika; 2) tegevusterapeudi teenus; 3) loovterapeudi (muusika-, kunsti- jm teraapia) teenus; 4) sotsiaaltöötaja teenus; 5) psühholoogi teenus; 6) psühhiaatri teenus; 7) eripedagoogi teenus; 8) logopeedi teenus; 9) füsioterapeudi teenus; 10) kogemusnõustaja teenus; 11) tegevusjuhendaja teenus; 12) tööhõivespetsialisti teenus; 13) sotsiaalhooldaja teenus; 14) tugiisiku (rühmajuhendaja) teenus; 15) viipekeeletõlgi teenus; 16) iseseisva elamise teenus; 17) kaitstud töö teenus; 18) hindamis- ja nõustamisteenus.

Kutserehabilitatsiooni teenuse eesmärkide saavutamiseks osutatakse alati haridusteenusena ametiõpet (täiendõpe) või kutseõpet (tasemeõpe) ning isiku vajadustest lähtuvalt ka teisi eelloetletud teenuseid.

Teenuseid osutatakse individuaalselt (nt psühholoogi teenus) või grupis (nt haridusteenus, vaimse tervise moodul, mida viivad läbi psühholoogid). Teenus on piiritletud konkreetse kursuse ajalise kestusega ning lähtub kliendi võimekusest ja eesmärgist. Inimese paremat hakkamasaamist pärast teenuse saamist toetab üleminekuplaan, milles kajastatakse edasised teenused ja toetused koos kontaktandmetega.

Kutserehabilitatsiooni teenuse arendamisel põhinetakse teenuse disaini meetodikal, et luua erivajadustega inimeste vajadustest lähtuvalt sobilik teenus tööoskuste õppimiseks üle Eesti kutseõppeasutuste jaoks. Selleks kaasatakse teenuse disaini kompetentsidega meeskond/ disainibüroo.

Kutseõppes õppida soovivate erivajadusega inimeste toe vajadused ning ka kutseõppeasutuste kitsaskohad õppijate toetamisel kaardistatakse analüüsi käigus (tegevuse I aastal). Tulenevalt analüüsist ning disainitud teenusest koostatakse ettepanekud kutserehabilitatsiooni teenuse loomiseks ning osutamiseks kutseõppeasutustes üle Eesti (tegevuse II aasta alguses). Sellele järgnevalt toimub teenuse piloteerimine, mille raames katsetatakse disainitud teenust piloodiga ühinenud kutseõppeasutustes (tegevuse II ja III aastal).

Piloteerimisperioodi käigus pakutakse kutsekoolidele tugispetsialistide alast abi/tuge ning tekkiva kogemuse pinnalt valideeritakse ja vajadusel täiendatakse disainitud kutserehabilitatsiooni teenuse mudelit. Antud mudel on aluseks kutserehabilitatsiooni teenuse pakkumiseks kutseõppeasutustes üle Eesti. Oluliseks osaks tegevuse elluviimisel on ka oluliste osapooltega (sh Sotsiaalministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, sh Harno, Töötukassa jt) koostöö ja läbirääkimised, et kutserehabilitatsiooni teenust oleks võimalik kutseõppeasutustes pakkuma hakata.

Tegevus	Tegevuse üldajaraam	Tegevuse algus- ja lõppkuupäev kirjeldatud perioodil
---------	---------------------	--

Lähteülesande koostamine kutserehabilitatsiooni teenuse arendamiseks	01.01.2021–01.05.2022	01.01.2021–01.05.2022
Analüüs (kutserehabilitatsiooni kitsaskohtade väljaselgitamine)	01.05.2021–31.12.2022	01.05.2021–31.12.2022
Ettepanekud üle-eestilise kutserehabilitatsiooni teenuse loomiseks	01.05.2021–01.04.2022	01.05.2021–01.04.2022
Uue süsteemi katsetamine	01.05.2022–31.03.2023	01.05.2022–31.12.2022
Koostöö ja läbirääkimised osapooltega	01.06.2021- 30.06.2023	01.06.2021- 31.12.2022

Näitaja	Näitaja nimetus	Sihttase tegevuskava aastatel	Sihttase (2023)
Väljundi-näitaja	Osalise töövõimega inimesed, kes on saanud töövõime reformi vahendusel teenuseid	0	8

5. Kutserehabilitatsiooni keelekümblyse kohanemiskursus vene keele emakeelega õppijale

Venekeelse emakeelega haridusliku erivajadusega õppijal on põhikooli lõpetamise järel võimalik minna paari kutsekooli õppima venekeelsele erialale, kuid need võimalused on piiratud ega pruugi sobituda inimese erivajaduse ega huviga.

Tegevuse eesmärk on välja töötada keelekümblyse kohanemiskursus, mille raames toimuks lisaks erinevate oskuste õppele ka keeleõpe. Keeleõpe peab toimuma sellise tempoga ja selliselt integreerides, et see sobiks erivajadusega inimese võimekusega. Senine Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskuse praktika on näidanud, et väga keeruline on õppida keeles, mida inimene oskab halvasti või ainult osaliselt.

Tegevus	Tegevuse üldajaraam	Tegevuse algus- ja lõppkuupäev kirjeldatud perioodil
Sihtrühma analüüs	01.01.2021–31.12.2022	01.01.2021–31.12.2022
Partnerkoolide (vene emakeelega HEV õppijatega koolid) leidmine	01.05.2021–30.06.2021	01.05.2021–30.06.2021
Õppevisiidid partnerkoolidesse	01.08.2021–01.10.2021	01.08.2021–01.10.2021
Õppekava loomine	01.09.2021–31.12.2021	01.09.2021–31.12.2021
Koosloomes loodud koostöövormi katsetamine partnerkoolidega	01.10.2021–01.04.2022	01.10.2021–01.04.2022
2022/2023 õppeaasta keelekümblyse kohanemiskursuse õppijakandidaatide vastuvõtt	01.03.2022–01.09.2022	01.03.2022–01.09.2022
Õppekava ja koostöövormi kohendamine	01.03.2022–01.06.2022	01.03.2022–01.06.2022

2022/2023. ettevalmistumine	õppeaastaks	01.03.2022–30.08.2022	01.03.2022–30.08.2022
Keelekümbelse kohanemiskursuse õppeaastal 2022/2023	piloot	01.09.2022–15.06.2023	01.09.2022–31.12.2022
Pilootprojekti hindamine, planeerimine	kokkuvõtted, jätkutegevuste	01.06.2023–30.08.2023	

Näitaja	Näitaja nimetus	Sihttase tegevuskava aastatel	Sihttase (2023)
Väljundi-näitaja	Osalise töövõimega inimesed, kes on saanud töövõime reformi vahendusel teenuseid	0	8